

Tole vam bo dvignilo temperaturo!

Nekaj malenkosti, s katerimi lahko preverite, koliko energije gre v nič pri vas doma. Naredite X pri tistih luknjicah, kjer skrbite, da vam energija ne uhaja po nepotrebem.

- Kuhamo v pokriti posodi, tako porabo električne energije zmanjšamo tudi do trikrat.
- Posodo vedno postavimo na ploščo, ki je po velikosti zanjo najbolj primerna. Majhna posoda na veliki plošči pomeni, da energija uhaja v zrak.
- Uporabljamo varčne žarnice. Porabijo štirikrat manj energije kot navadne z žarilno nitko in trajajo vsaj desetkrat dlje.
- Luči ugašamo, kadar dlje časa nismo v določenem prostoru.
- Pralni in pomivalni stroj vključimo šele, ko sta povsem polna.
- Perilo sušimo na zraku. Ne porabimo elektrike in ne poškodujemo oblek.
- V hladilnik ali zamrzovalnik dajemo le osušeno in ohlajeno hrano; sicer se hitreje tvori led.
- Vrat hladilnika ne puščamo odprtih po nepotrebem in poskrbimo za dobro tesnjenje.
- Zamrzovalnik imamo v mrzlem prostoru. Že če je v prostoru 21 namesto 20 °C, porabi 6 % več energije.
- Temperatura hladilnika je med 3 in 5 °C, zamrzovalne skrinje pa od -25 do -15 °C. 5 stopinj nižja temperatura pomeni 25 % večjo porabo elektrike.
- Pri nakupu novega gospodinjskega aparata se odločimo za energijski razred A. Aparat je sicer dražji, vendar se nam investicija povrne v dveh letih.
- Gospodinjske aparate in druge stroje (recimo kosilnico) si delimo z drugimi, denimo s sosedi.
- Čeprav živimo v bloku, imamo svoj termostat za uravnavanje toplote; tako lažje varčujemo in naši računi so nižji.
- Če vsaj nekaj časa nismo v prostoru, znižamo temperaturo.
- Kurilno napravo redno vzdržujemo.

Je hitreje res bolje?

Nekaj malenkosti, s katerimi lahko soncu pomagate, da bo večkrat posijalo. Naredite X pri tistih drobnarijah, zaradi katerih vaše udobje ne bo trpelo.

- Zmanjšujem svojo potrebo po mobilnosti.
- Veliko se vozim s kolesom.
- Za opravke namesto avta čim večkrat uporabljam javna prevozna sredstva, grem peš ali s kolesom.
- Potovanje načrtujem, izogibam se povečanemu prometu, delu na cestah itd.
- Poskušam združevati opravke na enem mestu; poleg goriva prihranim tudi čas.
- Rajši kot z avtomobilom ali letalom potujem z vlakom.
- Dogovarjam se s sosedi ali znanci, ki imajo isto pot, da se peljemo skupaj, stroške pa si razdelimo.
- Z dobrim vzdrževanjem avta lahko prihranim do 15 % goriva in zmanjšam količino izpušnih plinov.
- Kadar ocenim, da bom moral stati vsaj pol minute, izključim motor; za vžig namreč porabim manj bencina kot za prosti tek.
- Nikoli ne vozim s seboj odvečne teže; vsakih 45 kg dodatne teže zmanjša učinkovito porabo goriva za 1 %.
- Ko kupujem nov avto, preverim njegove lastnosti in upoštevam dejanske vplive na okolje ter materialne stroške.
- Ko delov avtomobila (gum, motornega olja, akumulatorja itd.) ne potrebujem več, obvezno poskrbim za pravilno odstranitev teh odpadkov.
- Vozim modro: ne pospešujem preveč, ne speljujem prehitro, ne zaviram brez potrebe, ne vozim prehitro.
- Kadar jih ne potrebujem, odstranim nosilce za kolesa in smuči, ker povečajo upor in porabo goriva.
- Zavedam se, da izpušni plini mojega avtomobila vplivajo tudi na zdravje tistih, ki ne vozijo - otrok, pešcev, kolesarjev itd.

Koliko vode mora preteči?

Nekaj malenkosti, s katerimi lahko preverite, ali je poraba vode v vašem gospodinjstvu smotrna. Naredite X pri tistih, s katerimi v gospodinjstvu zmanjšujete stroške in omejujete nepotrebno porabo pitne vode.

- Preverili smo, ali nam voda kje uhaja.
- Vode ne puščamo teči v prazno. Ponavadi steče iz pipe od 11 do 20 litrov vode na minuto.
- Ko si umivamo zobe, najprej zmočimo ščetko in zapremo pipo - šele ko si zobe zdrgnemo, spet odpremo vodo in splaknemo ščetko in usta. Tako prihranimo 20 litrov vode.
- Ko kupujemo nov splakovalnik za stranišče, smo pozorni na tiste z manjšo porabo vode oziroma na tiste z dvojnim sistemom splakovanja.
- Če imamo običajen kotliček, vanj previdno namestimo plastenko. Tako pri splakovanju prihranimo skoraj polovico vode.
- Redno preverjamo, ali naš kotliček pušča.
- V straniščno školjko ne mečemo stvari, ki bi lahko zamašile odtok ali zastrupile vodo.
- Raje se prhamo, kot kopamo.
- V prho oziroma pipo smo namestili zračnik za nizek pretok, ki vodi primeša zrak, tako da vsakič porabimo polovico manj vode, oprhamo pa se prav tako dobro.
- Posodo pomivamo v skledi, pod tekočo vodo pa jo samo splakujemo. Tako prihranimo 100 litrov vode.
- Vodo, ki smo jo uporabili za splakovanje posode ali pranje zelenjave, porabimo za zalivanje vrta ali sobnih rastlin.
- Pazimo na to, da uporabimo čim manj praškov.
- Za pranje avtomobila večinoma uporabljamo deževnico ali pa ga odpeljemo v avtopralnico.
- Zalivamo samo zgodaj zjutraj ali proti večeru, ko je izhlapevanje manjše in učinek zalivanja večji, in nikoli ne v vetru, ki odnaša vlago.

Kako "težki" ste Zares?

Nekaj malenkosti, ki vam povedo, kako dobro ravnate z Zemljo v vašem gospodinjstvu. Naredite X pri tistih, s katerimi vplivate na zmanjševanje onesnaženosti.

- Stvari, ki jih ne potrebujemo več, zamenjamo, oddamo, prodamo ali podarimo.
- Držimo se načela "Preprečuj - Zmanjšaj - Uporabi znova - Recikliraj".
- Ko kupujemo, smo pozorni na količino embalaže in jo poskušamo zmanjšati, tako da jo zavrnejo ali pa kupujemo izdelke v embalaži, ki jo je mogoče reciklirati.
- Odpadke vedno ločujemo na skupine, ki jih je mogoče reciklirati: steklo, papir, plastično embalažo, kovino, pločevinke, biološke/organske odpadke, tekstil.
- Izberemo embalažo iz naravnih materialov; mogoče jo je predelati.
- Ko gremo v trgovino, imamo s seboj npr. platneno vrečko za večkratno uporabo, poleg tega pa še vrečke za tehtanje zelenjave in sadja, ki jih lahko uporabimo večkrat.
- Tiskamo in fotokopiramo obojestransko; tako porabimo polovico manj papirja.
- Na pošti smo kupili nalepko za nabiralnik in tako smo raznašalcem povedali, da ne potrebujemo tiskovin, ki jih nismo naročili.
- Izrabljene baterije vrnemo v trgovino, kjer smo jih kupili.
- Kupujemo baterije, ki jih lahko znova polnimo. Polnilec je lahko na sončne celice, tako da sploh ne potrebujemo elektrike.
- Star avtomobilski akumulator zamenjamo za novega oziroma ga pustimo v prodajalni, da gre v predelavo.
- Motorno olje menjamo na bencinski črpalki ali pri serviserju; nikakor pa ne sodi v zabojnik za odpadke, v odtok ali na tla.
- Odslužen avtomobil in odpadne gume oddamo v predelavo.
- Zdravil, ki jim je pretekel rok, ne mečemo v smeti; sprejeli jih bodo v vsaki lekarni.

Velik, lep in ... nevaren?

**Nekaj malenkosti, ki jih modri ljudje upoštevajo pri skrbi za svoj dom.
Naredite X pri tistih, ki se vam zdijo dobra ideja za lepšo prihodnost.**

- Starejšo hišo naredimo varčno v šestih korakih: izoliramo podstrešje, vstavimo energijsko varčna okna, izoliramo stene, zatesnimo okna in vrata, izoliramo grelne naprave in cevi ter na radiatorje namestimo termostate.
- Za izolacijo namesto umetnih raje uporabimo naravne materiale.
- Preden začnemo graditi hišo, se posvetimo izdelavi premišljenega načrta za gradnjo, ki upošteva teren, podnebje, lego sonca, orientacijo hiše in razporeditev prostorov.
- Namesto navadnih vedno vgradimo energijsko varčna okna.
- Pasivno ogrevanje s sončno toploto si zagotovimo tako, da na južno stran postavimo steklenjak ali južno steno prebarvamo temno.
- Uporabljajmo naravne gradbene materiale in okolju prijazna sredstva za njihovo zaščito.
- Rajši kot izdelke iz tropskega lesa kupujemo tiste iz lesa, ki raste v domačih gozdovih.
- Kjer se le da, uporabljamo opeko namesto betona in les namesto umetnih materialov.
- Radiatorjev ne pokrivamo in tik nad njimi ne postavljamo polic.
- Izogibamo se vsem umetnim materialom, npr. plastiki in sintetiki, iz katerih so preproge, zavese, prti, pregrinjala, prevleke sedežnih garnitur itd. Ti namreč oddajajo škodljive pline, poleg tega pa so še posebej nevarni, če se znajdejo v bližini ognja.
- Uporabljamo samo tisto zaščito za les (topila, razredčila in lake), ki je vodotopna ter okolju in zdravju prijazna.
- Temperaturo v stanovanju naravnomo na največ 21 °C.

Ugotovi, kako s svojim vsakdanjim ravnanjem pomagaš Zemlji !

Zbral si več kot 10 x

Zemlja se ti smeji in skupaj s tabo zmaguje! Znaš se pravilno odločiti in s svojimi vsakodnevnimi navadami varuješ okolje. Si pravi ekofrajer! Tudi zaradi tebe bo življenje na Zemlji prijetnejše.

Zbral si med 5 in 10 x

Za svoje okolje in naš skupni dom – planet Zemljo lahko narediš še več. Dovolj je, da spremeniš še nekaj vsakodnevnih navad in Zemlja ti bo hvaležna in bo spet nasmejana.

Zbral si manj kot 5 x

Nisi se še odločil pomagati Zemlji! Ne zavedaš se pomena varovanja okolja za boljše življenje vseh nas. Ni še prepozno! Pohiti in ukrepaj tudi ti! Verjamemo, da zmoreš.